

Inspreekbijdrage commissie BWB op 23 juni 2021 agendapunt Evaluatie waterpomp Erasmussingel

Dank voor de gelegenheid te mogen inspreken bij de bespreking van het evaluatieonderzoek naar de werking van de waterpomp in de Erasmussingel. Mijn naam is Rob Beek, voorzitter van de Samenwerkende Bewonersgroepen Hillegersberg. Deze samenwerking heeft betrekking op het hele funderingsrisicogebied Hillegersberg en de rioleringsprojecten in dat gebied.

Tripartite samenwerking in het funderingsrisicogebied Hillegersberg

Na vervangingen in Oud Hillegersberg is de Bloemenbuurt een grote vervanging in het Kleiweggebied. Beiden gebieden zijn gelegen in het funderingsrisicogebied Hillegersberg. Al meer dan 10 jaar zijn bewonersgroepen zijn betrokken bij de rioleringsprojecten.

Na enkele jaren is deze inzet vorm gegeven in een tripartite overleg gemeente, hoogheemraadschap en bewonersgroepen. Dit tripartite overleg dateert al van 2013 op initiatief van toenmalig wethouder Van Huffelen. Onder haar opvolger wethouder Eerdmans werd in 2017 ingestemd met de pilot met een inlaatpomp om het grondwaterpeil in de Bloemenbuurt na de rioolvervanging actief op een niveau te brengen dat de houten palen structureel nat blijven waarmee paalrot kan worden voorkomen en daar waar aantasting al heeft plaatsgevonden deze te stoppen en te stabiliseren. Tegelijk is aandacht nodig om wateroverlast bij grote regenval te voorkomen. Ook in de Gravenbuurt en het Statenlaankwartier worden in die periode initiatieven genomen om bij de rioolvervanging die daar nog moet gaan plaatsvinden deze doelen na te streven.

Natte Palen en Droge Voeten

Het gaat dus om natte palen en droge voeten. Dát werd de basis voor verdere ontwikkeling van het tripartite overleg. Eind 2017 werd de samenwerking tussen de gemeente, het hoogheemraadschap en Samenwerkende Bewonersgroepen (SBH) bekrachtigd door wethouder Eerdmans en hoogheemraad Gerts met de instemming met het HUP, het Hillegersberg Uitvoeringsprogramma duurzaam grondwaterbeheer.

De experimentele aanpak bij de verschillende rioleringsprojecten is hiermee onderstreept op basis van de gezamenlijke doelstelling Natte Palen, Droge Voeten. De pilot met de waterpomp in de Erasmussingel is onderdeel van deze brede experimentele aanpak in het funderingsrisicogebied Hillegersberg.

Inlaatpomp Bloemenbuurt

Op 7 november 2018 is de inlaatpomp feestelijk in werking gezet door wethouder Wijbenga en hoogheemraad Gerts.

Voordien en zeker vanaf dat moment is in de Bloemenbuurt ongelooflijk veel werk verzet om de pilot in goede banen te leiden en voortdurend meetgegevens te verzamelen. Werk verzet door bewoners in de werkgroep GOP (Grondwater op Peil) in nauwe samenwerking met ambtenaren van de gemeente uit verschillende onderdelen en diensten.

In de brief van 5 maart 2021 wordt de pilot aangeduid als een bewonersinitiatief. Het zal u duidelijk zijn dat het om veel meer gaat. Laten we er van uitgaan dat met deze woordkeuze de brede inzet van de bewonersgroep GOP en alle bewonersgroepen in SBH-verband in het zonnetje worden gezet.

Citizen science

De pilot Bloemenbuurt aanduiden als voorbeeld van citizen science is terecht. Er is immers heel veel informatie verzameld en inhoudelijke kennis ingebracht door bewoners in deze pilot. Overigens samen met de ambtelijke organisatie en diensten. Het heeft succes opgeleverd, want bewezen is dat een voldoende dekkend grondwaterniveau kan worden gerealiseerd. De inlaatpomp is dan ook terecht een blijvertje en op voorspraak van uw commissie toegevoegd aan het arsenaal van 1.000 kleine pompen in Rotterdam.

Het succesvolle resultaat is neergelegd in het uitvoerige en gedegen evaluatierapport over de pilot Bloemenbuurt, waaruit blijkt dat de inlaatpomp werkt en voldoet. Een compliment naar alle betrokkenen is op zijn plaats, waaronder zeker Sieb de Jong als belangrijke penvoerder.

Het citizen science karakter geldt ook voor het project Statenlaankwartier/De Laantjes waar samen met de gemeente diepgaand onderzoek wordt gedaan naar de beste aanpak om Natte Palen en Droge Voeten te realiseren bij de komende rioolvervanging.

Samenwerking kost inspanning en moeite

Aan de actieve en inhoudelijke inbreng vanuit bewonersgroepen moet de ambtelijke organisatie en diensten nog altijd wennen. Zeker ook omdat het plaatsvindt met kennis en expertise. In de pilot Bloemenbuurt, maar zeker ook bij het project Statenlaankwartier/De Laantjes merken wij dat.

Nauwe samenwerking, voortdurende uitwisseling van ervaringen, onderkennen en oplossen van praktische vraagstukken, beoogd resultaat met experimentele aanpak passend maken vergt van alle betrokkenen veel. Ambtenaren moeten aan de inbreng van bewoners wennen; bewoners aan de ambtelijke werkwijze en noodzakelijke interne afstemming.

De gedachte dat de hoeveelheid inzet die nodig is eenzijdig is te wijten aan de bewoners past niet. Niet voorbij gegaan kan worden aan de noodzakelijke interne ambtelijke afstemming en het ontbreken aan ambtelijke zijde van helder projectmanagement over het geheel. Zeker als vanuit de bewoners en uw commissie wordt aangedrongen op koppeling met Rotterdams weerwoord, met inspelen op klimaatverandering en bodemdaling, gebruik te maken van het adagium werk met werk maken en heel belangrijk recht te doen aan de inzet bewonersparticipatie voluit recht te doen.

Het gaat om meerdere samenhangende projecten in één funderingsrisicogebied met afstemming over meerdere beleidsterreinen en met betrokkenheid van meerdere organisatieonderdelen en diensten. Dat is aan gemeentezijde een complexe opgave die niet zo maar is opgepakt en geleerd. Dat kost tijd en dat betekent dat ook het geduld van bewonersgroepen op de proef wordt gesteld. Doorlooptijden worden door beide partijen veroorzaakt, waarbij het hoogheemraadschap op onderdelen ambtelijk actief moet worden betrokken. Complex: ja. Onmogelijke opgave: neen.

Kleiwegkwartier als één geheel gezien

Stroomlijning van overleg en overkoepelend projectmanagement is van belang. Ook omdat steeds duidelijker wordt dat als de rioleringsvervanging gereed is en een stelsel van DI-leidingen is aangelegd, het Kleiweggebied dan het beste als één geheel kan worden gezien. Het betekent dat dan voor het gehele Kleiweggebied met behulp van de twee inlaatpompen in de Erasmussingel en de Schiebroekse Ringvaart een uitgewogen systeem van grondwaterbeheer kan plaatsvinden om structureel de doelstelling Natte Palen en Droge Voeten te realiseren op doelmatige wijze, inhoudelijk effectief en efficiënt en tegelijk kosteneffectief voor alle partijen.

Het overleg om de tripartite samenwerking hiermee weer een stap verder te brengen vindt plaats op directeursniveau onder leiding van de voorzitter van het programmaoverleg grondwater, onze rayondirecteur. Met dit initiatief wordt de vervanging in de Bloemenbuurt, de Gravenbuurt, het Statenlaankwartier/De Laantjes en het Schiereiland in samenhang gebracht en wordt ruimte gemaakt om te komen tot één robuust systeem van structurele grondwaterdekking voor de houten palen. Om dit te realiseren vindt ook overleg plaats met het hoogheemraadschap om hun bijdrage te bespreken waar het gaat om aanvoer van water en de hoogte van het singelpeil.

Brieven wethouder Wijbenga

Daarmee kom ik op de brief van de wethouder Wijbenga van 5 maart 2021 en diens voorstellen voor de afdoening van twee moties bij brieven van 1 juni 2021. Allereerst moet mij van het hart dat een zo degelijk gezamenlijk rapport met aanbevelingen van gemeente, hoogheemraadschap en bewoners

na uitbrengen niet is besproken in het programmaoverleg grondwater en ook niet in de stuurgroep. Het evaluatierapport is rechtstreeks bij u als commissie neergelegd. Vele aanbevelingen zijn onbesproken. Wat daarmee gaat gebeuren is ons onduidelijk. Wij hadden dat graag anders gezien.

Motie “Behoud een werkzame pomp in Hillegersberg”

In de brief uit maart en ook bij het afdoeningsvoorstel bij de motie “Behoud een werkzame pomp in Hillegersberg” wordt aangegeven dat in samenhang met een blijvende pomp een overeenkomst met de bewoners moet worden gesloten, waarbij naast afspraken over de werking van de pomp ook aandacht is voor de kosten.

Wij lopen als bewoners daar niet voor weg. Integendeel, een overeenkomst maakt ook duidelijk dat alle betrokken partijen belang hebben bij een stabiel toereikend grondwaterniveau. Het gaat immers niet alleen het eigendom van de particuliere bewoners. Te simpel wordt voorbijgegaan aan effecten die er ook voor de gemeente als verantwoordelijke voor het openbaar gebied zijn. Denk aan effecten op vereist onderhoud van bijvoorbeeld de bestrating, effect op bodemdaling, milieutechnische zaken als inklinking en indroging.

Het is dan ook terecht dat uw commissie heeft aangedrongen op het betrekken van de inverdieneffecten voor de gemeente bij het beantwoorden van het kostenvraagstuk. Maar de overeenkomst gaat over meer dan dat.

Het is dan ook heel logisch dat mw. Eskes bij het toelichten van de motie heeft gewezen op de noodzaak om het ontwikkelen en bespreken van een overeenkomst - in welke vorm dan ook - onderdeel moet zijn van het brede experiment.

Beide elementen (in verdieneffecten meenemen en ontwikkeling onderdeel laten zijn van het experiment) ontbreken in het afdoeningsvoorstel. Alleen overleg op het niveau van de Bloemenbuurt is weinig zinvol, want in ieder geval de Gravenbuurt wordt op dezelfde pomp aangesloten. Zoals hiervoor geschetst is sprake van een beweging om het Kleiwegkwartier als één geheel te bezien.

Het ontwikkelen van de duurzame relatie is derhalve van belang voor alle SBH-projecten. Daarom is in het programmaoverleg grondwater besproken dat het goed zou zijn om het overleg over een te sluiten overeenkomst in dat verband te organiseren. Een voorstel voor een werkgroep is gedaan dat wacht op verdere uitwerking.

Met betrekking tot het afdoeningsvoorstel motie “Behoud een werkzame pomp in Hillegersberg” verzoeken wij uw commissie om daarin mee te nemen de afspraak dat ook de inverdieneffecten van de gemeente worden meegenomen in de bespreking en dat de ontwikkeling van een overeenkomst onderdeel is van het brede SBH-experiment. Onze aanbeveling is om dat overleg te hebben in het kader van het programmaoverleg grondwater met rapportage aan de bestuurlijke stuurgroep. Gezien de doorlooptijd die nodig is om een en ander te realiseren is bevelen wij aan de motie niet als afgedaan te beschouwen, maar als onderlegger te behouden voor vervolgoverleg.

Motie “Hillegersberg aan de bak”

Het bespreken van de voortgang en het houden van zicht daarop is niet alleen bij deze motie aan de orde, maar ook bij de motie “Hillegersberg aan de bak”.

In het afdoeningsvoorstel wordt het experiment om te komen tot structurele vormgeving van Natte Palen en Droge Voeten beperkt tot de beheerfase. Die beheerfase treedt in onze ogen pas in na afronding van het experiment en dat is ná de vaststelling op basis van evaluatie van de getroffen maatregelen. Daaronder valt de inzet van de twee inlaatpompen voor het gebied Kleiwegkwartier en de effecten van de inspanningen in Oud Hillegersberg en rond de Straatweg voor het funderingsrisicogebied Hillegersberg.

De gedachte dat de beheerfase start na afronding van het rioleringsproject en de aanleg van het DI-stelsel is een verkeerde. Juist dán start het experiment om de meest optimale grondwaterdekking te realiseren. Een zoektocht die te vergelijken is met die in de pilot Bloemenbuurt waarvan het onderzoeksrapport met een positieve uitslag nu ter bespreking voorligt.

Ten onrechte wekt het afdoeningsvoorstel de indruk dat uitsluitende gewerkt wordt op het niveau van de deelprojecten. Wij hebben hiervoor betoogd en aangegeven dat ook gekeken moet worden naar de effecten en het resultaat op het niveau van tenminste het Kleiwegkwartier. Ook naar het funderingsrisicogebied als geheel moet worden gekeken om te komen tot afsluitende evaluatie en conclusies.

Terecht heeft uw commissie aangedrongen op voortgang van het experiment op het niveau van het funderingsrisicogebied en periodieke voortgangsrapportages. Die voeling met de commissie willen wij dan ook behouden.

Onze aanbeveling is dan ook de motie “Hillegersberg aan de bak” vast te houden als onderlegger voor het gevraagde en toegezegde voortgangsoverleg en de motie niet als afgedaan te beschouwen.

Van onze kant zullen wij uw commissie actief blijven informeren over de voortgang. Niet alleen over de inspanningen die nodig zijn en de tegenslagen die worden ervaren, maar juist ook over de voortgang en de positieve successen. Het bewijs dat met een eenvoudige inlaatpomp voor een heel gebied voldoende grondwaterdekking kan worden bereikt voor de houten paalkoppen is zo’n succes.

Ik dank u voor uw aandacht.

Rob Beek, voorzitter
Samenwerkende Bewonersgroepen Hillegersberg

22 juni 2021